

COMPARATIVE STUDY BETWEEN THE REPUBLIC OF MOLDOVA AND ROMANIA ON THE DELEGATION OF STAFF

STUDIU COMPARATIV DINTRE REPUBLICA MOLDOVA ȘI ROMÂNIA PRIVIND DELEGAREA PERSONALULUI

FRUNZE Alexandru, student, specialitatea: Contabilitate
Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,
Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail autor: frunze.alexandru@ase.md

Abstract: Both employers and employees often encounter the concept of per diem and may wonder how it is allocated, calculated, and taxed. Simply put, a per diem whether for domestic or international travel is a financial allowance provided by an employer to cover an employee's daily expenses, such as meals and local transportation, while they are on a business trip outside their usual workplace or company headquarters. This article aims to clarify the essential legal aspects governing per diem payments, accommodation costs, and other travel-related expenses in the Republic of Moldova and Romania highlighting the similarities and differences between the two systems. The study includes a comparative analysis of the regulatory framework, fiscal aspects and the impact of these changes on economic entities.

Keywords: employed staff, delegation, per diem, accommodation, transport expenses.

JEL CLASSIFICATION:M41

INTRODUCERE

Luând în considerare a doua jumătate a ultimului deceniu, economia mondială a suportat mai multe lovituri, ca: perioada pandemică de COVID, războiul din Ucraina, conflictul dintre Fâșia Gaza și Israel și altele, au dus la destabilizarea și perturbarea economiei, care au provocat o creștere bruscă a prețurilor la produse și servicii. Astfel, mărimea salariilor și cheltuielilor legate de delegarea angajaților, atât în țară, cât și peste hotare au devenit nerelevante și imposibil de le acoperit. Prețurile la unele produse și servicii s-au dublat sau chiar triplat. Cu toate acestea, la începutul anului 2024, economia mondială poate fi caracterizată printr-o stabilitate moderată, cu multe incertitudini, deoarece la nivel mondial mai persistă multe conflicte armate majore în derulare, unul din ele fiind chiar la hotar cu Republica Moldova (RM). Astfel, au fost revizuite prevederile din Regulamentul cu privire la delegarea personalului entităților din RM (Guvernul RM, 2012) în vederea simplificării aplicării acestora de către angajatori, precum și expunerii conținutului într-un limbaj mai simplu pentru toate părțile implicate. Totodată, actualizarea prevederilor este justificată prin corelarea bunelor practici internaționale aplicate în procesul de delegare, în vederea apropierei legislației naționale la cea internațională. Mai mult ca atât, unul din principalele scopuri de elaborare a proiectului a fost ajustarea normelor maxime a diurnelor și a plafoanelor de cazare pe categorii a persoanelor delegate în vederea corelării acestora la realitățile economice actuale și nu a avut drept scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene. Deci, potrivit Codului Muncii (CM) (Parlamentul RM, 2003), angajatorul în cazul delegării salariatului în altă localitate, fie în țară, fie în străinătate, pentru a îndeplini sarcini de serviciu, acesta are dreptul să i se ramburseze cheltuielile de transport și de cazare. Pe lângă acoperirea acestor costuri necesare misiunii, legea prevede și acordarea unei diurne de deplasare, care funcționează ca o compensație suplimentară pentru delegare (cheltuieli privind alimentația și alte cheltuieli necesare pe durata deplasării).

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Despre componența cheltuielilor de deplasare și aspectele de care trebuie să ținem cont la calcularea acestora sunt elaborate un șir de acte normative și legislative, după cum urmează:

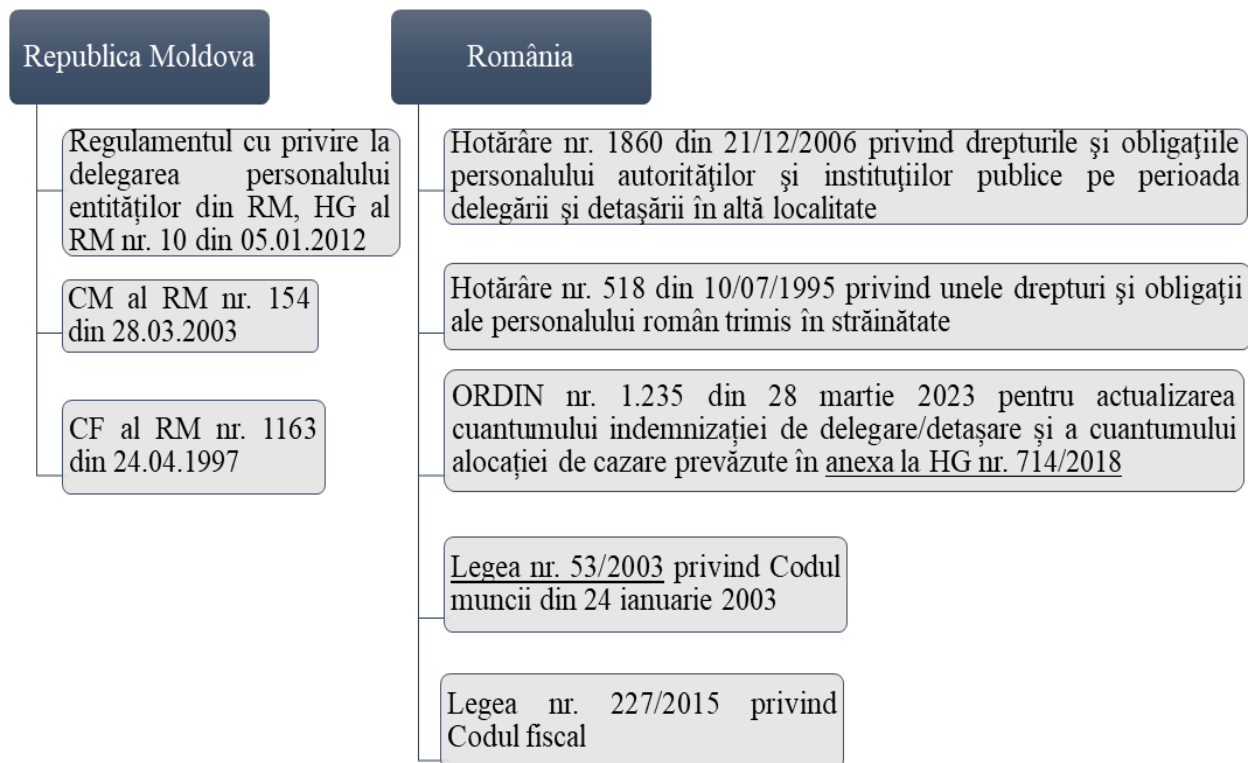

Figura 1: Legislația și reglementările privind delegarea în Republica Moldova și România

Sursa: Elaborat de autor

În urma studierii și analizei acestor acte normative și legislative, se constată unele asemănări și deosebiri în noțiunile și termenii utilizați de fiecare țară în parte. Ca de exemplu: în RM este numai noțiunea de personal – persoana fizică ce activează în baza contractului (acordului) individual de muncă sau în baza altor contracte cu caracter civil, inclusiv administratori, fondatori, membrii consiliului de administrație ori membri ai organelor de conducere, iar în România, atât noțiunea de personal, cât și salariat; în RM este noțiunea de plafon de cazare (cheltuieli de cazare), iar în România alocația de cazare; în RM pot beneficia de deplasări toate persoane care aparțin unei instituții, unei întreprinderi, este un spectru mai larg de utilizare, iar în România numai salariații, adică personalul angajat prin contract individual de muncă.

De Ce? În RM se încheie un contract individual de muncă (CIM) cu angajații prevăzuți în statele de personal, dar sunt situații când e nevoie de angajat personal pentru prestarea unor servicii sau executarea de lucrări și se permite prin încheierea Contractului de prestări servicii (civil). Diferența între aceste 2 tipuri de contracte este faptul că toate drepturile și obligațiile dintre părți au la bază legi diferite. CIM – Codul muncii și Contractul civil sau de prestări servicii – Codul civil. Asemănarea este în modul de impozitare a veniturilor de la personalul angajat, care se tratează și se impozitează similar ca veniturile salariale. Tot aici se includ și asociații care sunt și fondatori și nu au un CIM încheiat, la fel pot beneficia de deplasări, care vor fi deduse fiscal. Însă în România, se recunosc în scopuri fiscale numai deplasările în interes de serviciu la salariați, adică personalului angajat prin CIM. Contactele civile se impozitează numai cu impozit pe venit reținut la sursa de plată cu 10% conform Codului fiscal și nu se consideră plăți salariale. Alte particularități ce țin de delegarea personalului le putem reda în următorul tabel :

Tabelul 1: Compararea cheltuielilor de delegare dintre Republica Moldova și România

Indicator	Republica Moldova	România
Beneficiarii delegării	Angajați, persoane cu contracte civile, fondatori, administratori, membri ai consiliilor de administrație	Numai pentru angajații cu contract individual de muncă
Diurna internă	100% din normele stabilite pentru zilele de plecare și sosire și entitățile din sectorul privat sunt în drept să acorde diurna în cuantumul mai mic decât 70% din cuantumul respectiv	23 lei/zi în sectorul bugetar și 57,5 lei/zi în sectorul privat, doar dacă delegarea depășește 12 ore
Diurna externă	Calculată în funcție de țara de destinație, 100% din normă	În sectorul privat limită deductibilă este de 2,5 ori față de plafonul legal pentru sectorul public
Cazare	În situațiile în care nu sunt prezentate documente confirmative privind cazarea, eliberate de unitățile de cazare, în calitate de document confirmativ poate servi contractul de locațiune încheiat între persoana delegată și intermediar/proprietar. În acest caz, compensarea cheltuielilor se va efectua în conformitate cu documentele prezentate, cu condiția că aceste cheltuieli nu vor depăși plafoanele de cazare stabilite de Regulament Rambursare 50% în lipsa documentelor justificative	În cazul în care cazarea s-a făcut într-o structură de primire turistică de confort superior celei de 3 stele, se decontează numai 50% din tariful de cazare perceput. Dacă nu se poate asigura cazare în hoteluri sau alte unități similare, angajații pot închiria locuințe, dar suma plătită nu trebuie să depășească 75% din limita maximă stabilită pentru cazare. În cazul când personalul aflat în delegare nu se cazează conform condițiile din art. 26, Hotărâre nr. 1860 din 21/12/2006 cheltuielile de cazare se compensează prin plată, pentru fiecare noapte, a sumei de 30 lei.
Transport	Posibilitatea decontării taxiului și a transportului închiriat	Decontarea transportului doar cu documente justificative

Sursa: elaborat de autor

Normele diurnelor în RM sînt diferențiate pe categorii, ținîndu-se cont de posturile deținute de personalul delegat, de scopul și caracterul misiunii, conform anexei nr.1 la Regulament (Guvernul RM, 2012). Cuanumul diurnelor pentru fiecare zi de aflare în deplasare a personalului sînt prevăzute în anexa nr.2 la Regulament. Sunt stabilite mărimi fixe privind sumele maxime recunoscute în scopuri fiscale, indiferent de tipul, activitatea și mărimea entităților, atât în pentru instituțiile publice, cât și cele private. Suma ce depășește limita de diurnă se consideră o facilitare pentru angajat și este un venit impozabil conform Codului fiscal al RM. Astfel, se reține impozit pe venit 12% și prima de asigurare medicală 9% (impozite ce se retin din salariul calculat) și este deductibilă fiscal pentru entitate. Contribuții la asigurări sociale 24% nu se calculează (acest impozit se calculează de la salariul calculat și reprezintă o cheltuială ca și salariul).

Un act emis de Ministerul Finanțelor din România, și anume, Ordinul nr. 1235 la data de 28 martie 2023 (Ministerul Finanțelor România, 2023) a adus o modificare a valorii diurnei de delegare. Astfel, s-a actualizat valoarea diurnei de delegare prevăzută în anexa la Hotărârea Guvernului nr. 714/2018, care reglementează drepturile și obligațiile angajaților din instituțiile publice. Astfel, în 2025, plafonul deductibil pentru diurna internă permite angajatorului să acorde un minim de 23 lei pe zi, cu posibilitatea de a majora această sumă până la 2,5 ori, atingînd un maximum de 57,5 lei/zi. Așadar, pentru deplasările în țară, diurna neimpozabilă este stabilită la nivelul legal aplicat în sectorul public, multiplicat cu 2,5.

În ceea ce privește sectorul privat, legislația românească nu impune o limită pentru diurna acordată de angajatori, dar stabilește un plafon neimpozabil de 2,5 ori nivelul legal stabilit pentru

instituțiile publice, ceea ce înseamnă 57,5 lei pe zi, în limita a 3 salarii de bază corespunzătoare postului ocupat. Această regulă se aplică și administratorilor remunerați. Este important de reținut că plafonul maxim al diurnei, echivalent cu 3 salarii de bază, se calculează proporțional cu numărul de zile lucrătoare din luna în care are loc delegarea sau detașarea, iar rezultatul se înmulțește cu numărul de zile de deplasare.

CONCLUZII/RECOMANDĂRI

Sunt binevenite și oportune toate modificările efectuate, prin majorarea plafoanelor și lărgirea spectrului de cheltuieli de deplasare recunoscute în RM, însă sunt și unele neajunsuri, la multitudinea de plusuri constatate. Ca de exemplu, normele diurnelor pentru RM sînt unificate, adică nu mai sînt împărțite pe zone, cum era anterior, ceea ce este absurd, luând în considerare că prețurile diferă esențial în capitală, față de alte localități. O altă chestiune importantă este că mulți cetățeni moldoveni au și cetățenia română și, implicit, un pașaport românesc. În cazul angajaților cu dublă cetățenie care sunt trimiși în deplasare, se recomandă să călătorească folosind pașaportul Republicii Moldova. Astfel, toate înregistrările privind intrările și ieșirile din țară să fie făcute în acest document, ceea ce va confirma cu exactitate zilele de deplasare. În caz contrar, aceștia vor trebui să obțină de la Poliția de Frontieră documente care să ateste că ei sunt persoanele care au trecut granița cu pașaportul celui alt stat. Ca recomandare pentru RM, ar fi bine să fie plfonate diurnele în funcție de postul angajatului și salariul acestuia ca în țara vecină, pentru a evita salariile mici în raport cu diurnele, astfel stimulând majorarea salariilor, pentru a beneficia de diurne legale corespunzătoare. Iar în România sunt multe diferențe între modul de evidență a delegaților în sectorul public și cel privat, astfel, poate ar fi cazul de unificat toate drepturile și obligațiunile într-un singură Hotărâre pentru o mai simplă înțelegere și aplicare coerentă în ambele sectoare. Deci, ambele țări au reglementări pentru diurna acordată în cazul delegărilor pe teritoriul atât național, cât și internațional, dar nivelurile și mecanismele de stabilire sunt diferite.

REFERINȚE:

1. Guvernul RM. (2012, Ianuarie 5). *Ministerul Finantelor*.
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141154&lang=ro.
2. Guvernul României. (2018, Septembrie 13). *Guvernul României*.
<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/205001>.
3. Ministerul Finanțelor România. (2023, Martie 28). *Ministerul Finanțelor*.:
<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/266379>. Accesat online la 14 martie 2025
4. Parlamentul RM. (2003, Martie 28). *Legis.md*. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142481&lang=ro#.
Accesat on line la 03 martie 2025

Coordonator științific: GRIGOROI Lilia, dr., conf. univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon: +373 69 737 806
e-mail: lilia.grigoroii@ase.md